

LUNDS
UNIVERSITET

EXAMENSARBETE 15P
Höstterminen 2014
Musikhögskolan i Malmö
Ellinor Carlsson, G5

Sitter det i väggarna?

Studenters och lärares berättelser om status och
hierarkier på Musikhögskolan i Malmö

Handledare: Magnus Grahn

Examinator: Camilla Löf

Abstract

Title: "Can you change it?" Students and teachers stories about social status and hierarchies at the Academy of music in Malmö.

Author: Ellinor Carlsson

This thesis intends to shed light on the creation of student's social status in school focusing on what forms and effects social hierarchies between different programs in Malmö Academy of music. The study is based on the interviews I have conducted with five different participants while the interview questions are based on social status and hierarchies. How does the teachers and former students reason regarding how hierarchies are created within Malmö Academy of music? What does the informants believe regarding how the teachers role affect status and hierarchies? Why are such hierarchies shaped the way they are according to the informants? The thesis shows that the informants believe that the hierarchies within Malmö Academy of music are conceived by perception of musical skill, norms and comparisons among the students. The analysis also shows that the informants believe that the teacher plays an important role regarding status and hierarchies among the students. The reason why hierarchies within the school are shaped the way they are has to do with the location of the school, with what students regard as the most attractive; broad or specialized musical knowledge, but also how segregated the different programs are from each other, according to the informants. In the literature review I will give a background to how the school system functions regarding status, hierarchies, power structures, teacher influence and what common school culture might look like. Then I will draw on the situation in Malmö Academy of music and link it to the theory. Is the power and hierarchical structures of the school then embedded within the walls of the institution? This question has gotten a number of answers, but according to former students they regard the hierarchical structures to be embedded within the school. The participating teachers in the study claimed that already in their time as students, there were status differences and hierarchies, especially between the musician programs and the music teacher program, so it implies that part of these constructions of hierarchies have deep roots and are embedded within Malmö Academy of music.

Keywords: Social status, hierarchies, school, culture, power, teachers, influence

Sammanfattning

Titel: ”Sitter det i väggarna?” Studenters och lärares berättelser om status och hierarkier på Musikhögskolan i Malmö

Författare: Ellinor Carlsson

Detta examensarbete syftar till att få en klarare bild på vad som är med och skapar hierarkier på Musikhögskolan i Malmö och vad som är med och påverkar eventuella hierarkier mellan de olika utbildningarna. Studien är grundad på de intervjuer jag gjort med fem olika informanter och jag har gjort intervjufrågor med fokus på status och hierarkier. Hur resonerar lärare och före detta studenter gällande skapandet av hierarkier på Musikhögskolan i Malmö? Vad tror informanterna gällande påverkan av status och hierarkier från lärares håll? Varför ser hierarkierna ut så här enligt informanterna? Studien visar på informanternas svar att hierarkierna skapas mycket utifrån musikaliska färdigheter, normer och jämförelser. Studien visar också att informanterna tror att lärare kan ha en stor roll gällande status bland studenter och hierarkier. Varför hierarkierna ser ut som dom gör tror informanterna beror bland annat på lokaliseringen av Musikhögskolan, alltså vart skolan ligger rent geografiskt. Det handlar om vad folk anser är det attraktivaste, spetskompetens eller breddkompetens när det gäller att kunna musicera och hur uppdelat det är mellan de olika utbildningarna inom musikhögskolan. I den tidigare forskningen redogör jag allmänt kring hur det ser ut i skolvärlden gällande status och hierarkier, makt, lärares påverkan och skolkultur och sedan gör jag kopplingar till situationen på Musikhögskolan. Studien berör också skolkultur mycket, att vissa normer och värderingar kan ha funnits sedan länge på en skola och kan vara svåra att ändra på. Sitter det då i väggarna? Denna fråga har fått lite olika svar men enligt de före detta studenterna så tror dom att det sitter lite i väggarna, alltså själva tänket kring hierarkier och status. De lärare jag ställde denna fråga till sa att det även på deras tid på Musikhögskolan var så att det fanns vissa statusskillnader, men då främst mellan musiker- och lärarutbildningarna, så det kan nog sitta lite i väggarna.

Sökord: Social status, hierarkier, skolkultur, makt, lärare, påverkan

Förord

Att vara den populära eller att vara den tontiga är definitioner som jag aldrig har kunnat förstå varför de existerar. Samtidigt som jag inte alls tycker om att en delar in folk i fack och grupper, är jag fascinerad över hur människor alltid lyckas med det ändå och framförallt vem är det som bestämmer vem som är den populära eller den tontiga? Och att dessa hierarkier förekommer på universitetsnivå, det var det som gjorde att jag ville göra denna studie. Jag vill säga ett stort tack till min handledare och till mina informanter som varit öppna och ärliga med vad de upplevt och tack till vänner och familj som funnits där som fantastiska stötspelare.

Innehållsförteckning

1. Inledning/Bakgrund	10
2. Syfte och frågeställning	12
3. Tidigare forskning	13
3.1 Skolkultur	13
3.1.1 Styrning av och i skolan.....	14
3.1.2 Olika kulturer.....	14
3.2 Makt	16
3.3 Status och hierarkier	18
3.4 Lärarens påverkan	19
4. Metod	22
4.1 Intervju	22
4.2 Urval	23
4.2.1 Analys och genomförande.....	24
4.3 Trovärdighet och tillförlitlighet	24
4.4 Etiska aspekter	26
4.4.2 Närhet och distans	28
5. Resultat	30
5.1 Vart kommer hierarkier och social status ifrån?	30
5.2 Hierarkier på Musikhögskolan	31
5.3 Lärarens påverkan	35
5.4 Skolkultur och makt	37
6. Resultatdiskussion	39
6.1 Skolkultur och makt	39
6.2 Status och hierarkier	41
6.3 Lärarens påverkan	43
7. Sammanfattning	46
8. Vidare forskning	48

1. Inledning/Bakgrund

Jag har valt att skriva om ett ämne som jag kan relatera till väldigt mycket. Ett ämne som är enkelt att förstå och som jag tror många lärare och studenter kan känna igen sig i. Det är ett ämne som berör mig i allra högsta grad inför mitt framtida yrke som musiklärare och det är något som jag vill gräva djupare i. Jag vill göra en studie som handlar om hierarki och status bland studenter på en skola samt att se till situationen som finns på Musikhögskolan i Malmö. Det är viktigt för mig att lägga fram god fakta på bordet för att kunna analysera och få en klarare bild kring ämnet. Jag har själv blivit väldigt påverkad av just hierarkierna på Musikhögskolan, både på gott och ont. Därför vill jag få ut mina tankar och funderingar kring varför situationen ser ut som den gör.

Min första dag på Musikhögskolan såg ut på följande vis. Jag stod i cafeterian då en vän kommer fram och säger ”Hej Ellinor, vad kul att du ska gå IE, då kommer ju vi lira mycket tillsammans”. Jag svarar ”Nej jag ska gå G, men vi kan ju lira ihop ändå” varpå hen skrattar till och säger ”Jaha, synd” och går sedan sin väg. Sedan det tillfället hälsade inte personen på mig något mer. Varför reagerade personen på det här sättet? Vad sa min bokstav om mig och vad symboliserade den för andra? Hur skulle den här bokstaven och den här utbildningen jag valt komma att påverka min studiegång på Musikhögskolan?

Här följer en förklaring på de olika utbildningarna jag tar upp i arbetet. Om en går G-utbildningen så blir en klasslärare och får behörighet för grundskola och gymnasiet, samt att en kan läsa till olika profiler så det går att jobba på kulturskola också. Om en går IE-utbildningen kan en jobba på kulturskola och får behörighet för grundskola och gymnasiet också. Senare i arbetet nämner jag också G-rock som är samma utbildning som G, fast en har ensemble med de som går IE. Jag nämner också den individuella undervisningen som innebär undervisning i sitt huvudinstrument och sitt bi-instrument. Den enda skillnaden när en ska söka in på G och IE är ett spelprov. Ska en gå IE måste ett spelprov göras, ska en gå G behöver inte ett spelprov göras. Jag kan fortfarande ha gjort ett spelprov och fått lika höga poäng som de som tas in på IE men av andra skäl väljer att gå G. Av egna erfarenheter har det funnits en viss problematik i bokstaven på utbildningen. G-utbildningen hamnade lätt i ett fack som kan ses som

icke musiker och att en inte hade kommit in baserat på sitt huvudinstrument. Utbildning kommer gynna mig och mina val i framtiden men just här och nu på Musikhögskolan befinner jag mig på botten av den hierarkiska skalan. På grund av detta valde jag att fördjupa mig i detta i min forskning. Vart ligger fokuset? Bra pedagog eller bra musiker, och framförallt, vad är viktigast?

Studien bygger på kvalitativa intervjuer. I den tidigare forskningen redogör jag allmänt om olika skolkulturer, om makt, status och hierarki och lärares påverkan när det gäller status bland elever. I metodkapitlet redogör jag varför jag valt den metoden jag valt, skriva om hur jag valt ut mina informanter och hur jag gått tillväga när jag analyserat mina intervjuer. De etiska aspekterna tas upp och en beskrivning på hur närhet och distans i en forskningssituation ser ut kommer redovisas. I resultatet presenterar jag vad de olika informanterna kommit fram till och jämför samt diskuterar detta i diskussionskapitlet.

2. Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att få en bättre förståelse för varför det ser ut som det gör med status och hierarki inom skolan, med utgångspunkt på Musikhögskolan. Hur viktigt är det egentligen att vara bäst och ha hög status? Det som är viktigt är att den utbildning som en väljer ger det som en vill uppnå i sin framtida roll som pedagog och att framförallt bli en bra sådan. Var ska bedömningen göras? Jag är särskilt intresserad av att ta reda på om det går att ändra på skolkulturer och ifall det ligger hos både lärare och elever gällande hierarki både på skolor i allmänhet och på Musikhögskolan i Malmö.

Jag vill ta reda på om detta tänk kring status försvinner med olika avgångsklasser som slutar, eller om det alltid kommer finnas kvar i väggarna så att säga. Kommer nya studenter ofrivilligt påverkas av skolans värdegrund?

Mina frågeställningar lyder:

- Hur resonerar lärare och före detta studenter gällande skapandet av hierarkier på Musikhögskolan i Malmö?
- Vad tror informanterna gällande hur stor påverkan lärare har gällande status och hierarkier?
- Varför ser hierarkierna ut så här enligt informanterna?

3. Tidigare forskning

Baserat på namnet på min studie är det högst intressant för mig att veta hur en skolas kultur kan påverka lärare och elever. Om det verkligen sitter i väggarna och om klimatet på en skola är så pass orubbligt att det inte går att ändra på något gällande normer, värderingar, styrning av skolan och allmänna inofficiella regler. Jag presenterar forskning gällande skolkultur, makt, status och hierarkier och en lärares påverkan.

3.1 Skolkultur

Det är inte alltid lätt att komma till en ny skola som elev eller lärare. Processen att komma in i skolans kultur och sätta sin egen prägel på yrket kan vara svårt. Ibland kanske en helt enkelt får anpassa sig till ”på den här skolan gör vi så här och har alltid gjort det”. Det kan vara både positivt och negativt, beroende på om det är en nytänkande och framåtsträvande skola som är i ständig utveckling, eller om det är en bekväm skola som inte ser meningen med att ändra på saker som alltid har ”fungerat”. Berg (2006) menar att det handlar om hur skolans historia och traditioner ser ut och att det är det som är väldigt avgörande gällande hur en skola styrs samt att företrädarna till den skolans kultur blir ofta informella ledare och därmed makthavarna. Han skriver om skolkoder som kan yttra sig i oskrivna normer, andan och atmosfären på skolan, informella regler för bedömning, bestraffning och kårandan och det är dessa skolkoder som ofta kan utgöra en skolas specifika kultur. Berg (2006) menar att varje skola har en s.k. dold läroplan som inte nödvändigtvis visar vad eleverna lär sig i matematik, svenska och engelska, utan den visar vad eleverna lär sig av att visa uthållighet, vänta, ha självkontroll, och att underordna sig en maktapparat. Den dolda läroplanen fungerar som en värdegrund som skolan kan styra sin verksamhet utifrån. Att definiera en skolas speciella kultur är svårt eftersom skolan som verksamhet i sig är så omfattande gällande styrning och värdegrunder. Det en ofta får göra är att studera kårandan bland lärarna eftersom lärarna är den största personalgruppen på en skola och därför är det lättare att kartlägga en skolas kultur baserat på lärarkårandan. Berg (2006) skriver om ”organiserade anarkier” som styrs mer av de interna kulturerna på en skolan snarare än av planerade mål och andra styrningsdokument som en skola ska utgå ifrån, från t.ex. staten.

3.1.1 Styrning av och i skolan

Styrning *av* kontra *i* skolan är något som Berg (2006) tar upp. Styrning *av* en skola innebär att en följer de formella uppdragen en skola har att rätta sig efter medan styrningen *i* skolan baseras utifrån de historiska perspektiven från en skola samt hur skolan ser ut samhällsstrukturellt. Berg (2006) skriver att det var under 1970-talet som synen på en annan skola började ta form. Det skulle finnas ett enhetligt skolsystem vilket grundade sig på att alla skolor i hela landet skulle ha gemensamma regler gällande skolplikt och att alla barn skulle få samma möjligheter att få den utbildning de hade rätt till oavsett kön, etnicitet, klasstillhörighet etc. Varje elev skulle få den rätta hjälp de behövde, alla skulle behandlas utifrån sina egna behov och skolan skulle vara jämställd. Detta kan man också hitta i läroplanen från 1980 där det står att alla elever ska ha tillgång till lika utbildning i grundskolan och att en skulle se till så att det blev en så social bredd av elever som möjligt. Styrning i en skola utgörs av informella och oskrivna regler. Skolans kultur påverkas som tidigare nämnt utav de historiska perspektiven men också utav lokala bestämmelser, arbetsmiljö och hur en anser att en skolorganisation ska bedrivas. Ordet skolkultur är svårdefinierat och därför har Berg (2006) gjort en avgränsning till vad ordet skolkultur kan innefatta:

- Skolans lokala historia, upptagningsområde och närmiljö
- Den fysiska arbetsmiljön
- De yrkeskoder som i större eller mindre utsträckning håller samman lärare, skolledare, elevvårdare och övrig personal
- Olika socialpsykologiska strömningar
- Förekommande arbetssätt och arbetsformer i undervisningen
- Skolans arbetsorganisation

3.1.2 Olika kulturer

Anders Persson skriver i sin bok *Skolkulturer* (2003) om hur själva begreppet kultur är någonting som är skapat av människan, i form av normer, tankesätt och rättelser. En ges mycket handlingsutrymme med begreppet kultur men också en låsning till att det efter en tid resulterar i ett visst mönster av traditioner och rutiner. En blir van vid detta mönster och det kan vara svårt att bryta det. Persson (2003) menar att skolkultur är något som i Sverige det inte har forskats särskilt mycket om, och de flesta rapporterar om följande:

1. Att skolkultur ses som skolklimat eller skolanda.

2. Att skolkultur ses som lärarkultur, alltså att det är mycket från lärarnas håll som kulturen skapas.
3. Att skolkultur och lärarkultur inte är de enda faktorerna som skapar ett klimat på en skola. Det kommer från exempelvis samhällsstrukturen, de lokala bestämmelserna och historiska aspekter.

Hargreaves (1998) menar att det finns flera olika slags kulturer inom ramen av vad som kännetecknar skolkultur. Det finns bland annat elevkultur, lärarkultur och föräldrakultur. Han beskriver dessa kulturer på följande sätt:

Elevkultur

Det handlar bland annat om hur eleverna förhåller sig till skolarbetet och hur de uppfattar skolan, t.ex. som ett ställe där dem känner tvång inför skolarbetet. Det har också och göra med den sociala strukturen gällande klass, etnicitet, sexuell läggning, kön etc. och hur klimatet på skolan blir beroende på hur skolan hanterar dessa frågor. Eleverna har också stark påverkan när det kommer till att göra förändringar på skolan, eftersom de inte är en del av hierarkierna som kanske redan existerar bland skolans ledning och därför finns ett annat tänk och en vilja att våga säga ifrån.

Lärarkultur

Ingen skola har samma lärarkultur, inte heller samma elevkultur då de jobbar på helt olika sätt. Hargreaves (1998) beskriver olika slags lärarkulturer, och en av dem kallar han för individualistisk lärarkultur som beskriver en lärares ensamarbete och hur läraren är väldigt isolerad. Han beskriver samarbetskulturen som har visat sig vara en stor problemlösare, och det går att se i form av ett lärarlag. Den tredje kulturen som beskrivs kallas för påtvingad kollegialitet som handlar om hur lärarnas idéer, tankar och visioner och samarbetet dem emellan inte ibland formas av dem själva, utan de får direktiv från ledningen hur saker och ting ska skötas. Den sista kulturen kallas för den balkaniserande lärarkulturen och här pratas det om hierarkier, makt och grupperingar mellan lärarna. De kan också själva dela in sig i dessa grupper själva rent status-, ålders-, och ämnesmässigt.

Föräldrakultur

Hargreaves (1998) menar att det finns många studier som visar att föräldrarna har ett stort inflytande på elever hur det påverkar deras skolframgångar, deras attityd till skolans klimat och sättet att hantera utmaningar. Föräldrarna påverkar också i sin tur skolans kultur beroende på om de är studiemotiverande och villiga att ta del av deras barns skolgång, eller om de helt enkelt inte är intresserade av skolan i helhet.

Hargreaves (1998) menar att skolan är en blandning av alla dessa och många fler, där vissa kan samarbeta och vissa gå emot varandra. Beroende på hur skolan hanterar normer, vilka traditioner som hyllas, hur de sociala förhållandena ser ut mellan eleverna och lärarna, skolans klimat och en rad olika anledningar, så varierar skolkulturen.

3.2 Makt

Bartholdsson (2008) skriver om normalitet som uppfattas som vanligt och typiskt, hur det ska vara. Det är utifrån en normalitet som en gör statistik som baseras på medelvärden och normalfördelning. Det är när något/någon utmanar normaliteten och gör en avvikelse som det uppstår tydliga maktrelationer, då i den negativa benämningen. Vissa ser då en chans till att kunna härska och göra som de själva vill, och trycker då därför bort den ”avvikande” parten. Det är så en statusfördelning kan börja och ta form menar Bartholdsson. ”Makt är något man utövar snarare än något man äger” (2008 s.17) Det är således en handling som avser utöva för att kunna kontrollera andras handlingar. Bartholdsson (2008) skriver om vänliga ”rätten” att utöva makt där en lärares auktoritet måste underordnas av elever. Läraren har alltså en generell rätt att utöva makten eftersom de har den specifika uppgiften från samhället och som lärare. Bartholdsson (2008) beskriver makten som ett positivt medel för att uppmuntra till goda handlingar och avstyra destruktiva beteenden och att det är när makten blir odemokratisk och hamnar i fel händer som den blir farlig.

Foucault (1987) beskriver makt som ett nätverk och att genom att vara maktutövare får det folk att tillslut börja lyda. Alla individer kan alltså både utöva makt och underordnas den. Foucault menar också att makt är något som omsluter de flesta relationer och att en inte gör motstånd genom att endast ställa sig utanför, det är bara ett sätt att inte se att makten faktiskt finns där. Foucault (1987) ger också en beskrivning på att genom maktutövning, bjuds en in till att göra motstånd. En kan

aldrig bli helt omringad av makten. Motståndet måste alltså ha samma förutsättningar som makten gällande produktivitet och kreativitet, för att den ska kunna sätta sig emot makten. Makt ska ses som en strategi istället för en egendom. En kan säga att makt består av strategiska positioner, för makten kan skifta från olika individer. Det är alltså maktrelationerna och de strategiska positionerna som är det centrala, inte själva individen, (Foucault, 1987). Öhman (2007) menar att positionerna skapas utifrån t.ex. en verksamhets normer och värden. Det finns förutbestämda positioner som individerna tar del av.

Foucault (1987) beskriver hur olika positioner intas eller delas ut till vissa individer och att det är en kamp om dessa positioner. Det blir en kamp just för att vissa positioner är viktigare än andra och måste upprätthållas. För vissa finns alltså inte möjligheten att påverka sin egen vilja utan positionen för just mig kan redan vara förutbestämd.

Persson (1994) definierar makt på följande vis ”makt är en individuell eller kollektiv aktörs förmåga att framkalla, förändra och hindra handlande och uppnå avsedda konsekvenser” (s.28). Han menar att det handlar om individer som försöker påverka andras handlingar. Han skriver om makt och motstånd, att makt är något en utövar för att få ett visst resultat eller nå ett visst mål, medan motståndet är det som uppstår i reaktion till vad maktutövaren gör och motståndet formas utifrån makten. Persson (1994) ger ett exempel på en förälder som tar hand om sitt barn och att det kan tyckas vara självklart att föräldern är den som har ”makten”, då barnet är just ett barn, men eftersom makt också handlar om motstånd, att producera, ifrågasätta, förändra och stoppa vissa ageranden så har även barnet där en maktposition eftersom föräldern agerar utifrån vad barnet kanske ifrågasätter. Persson (1994) skriver att makt handlar om medvetenhet, har maktutövaren en avsikt bakom sitt agerande och ett visst mål med sina handlingar, då är makten medveten. Det finns även de som inte är medvetna om att de utövar makt, samtidigt som vissa inte är medvetna om att de är offer för en maktutövare, Persson (1994).

Maktrelationer kan vara tröga och flyktiga. Med flyktiga maktrelationer menas att båda aktörerna i princip har samma förutsättningar i ett samtal t.ex. att påverka den andra, då båda kan vara lika aktiva och viss grad sanktionera varandras handlande,

som Persson (1994) skriver. En flyktig maktrelation är således mer jämlik än en trög maktrelation då det är en aktör som är den ledande i samtalet och försöker få den andre att tycka som hen. Hur en maktrelation ser ut eller skapas beror helt på hur de olika aktörerna handlar och agerar. ”Maktrelationen är en mycket speciell sammanfogning av motsatser, vilka samspelar” Persson (1994 s.208)

Enligt Nilsson (1993) så existerar makt endast om någon tror att en person har makt. Alltså den ena personen kan vara helt ovetandes om den andres maktutövning och handla enligt hens förväntningar och mål. För att vara den som utövar makt menar Nilsson (1993), är det viktigt att försöka förändra på de inre drivkrafterna hos en människa, och inte bara fokusera på själva agerandet här och nu. Detta är också något som stärker sammanhållningen i en grupp, att få en demokrati och en gemensam åsikt. Nilsson (1993) skriver att en måste få tillgång till maktens källor, alltså sådant som gör andra beroende av en. ”Ju mindre beroende man själv är och ju mer beroende andra är av en relation, desto större makt har man i den” (Nilsson 1993 s.64).

3.3 Status och hierarkier

Tajfel & Turner (1979) skriver om social status och grupper och att status inte ses som en råvara eller en resurs, som t.ex. förmögenhet eller makt, utan status är ett resultat av jämförelsen mellan olika grupper. Statusen återspeglar en grupps position och en grupp med låg status menar Tajfel & Turner (1979), har inte samma jämförelsetryck på sig då de strävar efter en social identitet och acceptans. De menar att en grupp med hög social status jämför sig lätt med andra grupper då de strävar efter att ha kvar sin status och höga position. En behöver ändra på värdena som tilldelats gruppen så att jämförelserna mellan grupperna blir positiva istället för negativa.

Garpelin (2004) skriver i sin avhandling *Accepted or Rejected in School*, om bland annat diskriminering på den individuella nivån, att om en som individ känner sig diskriminerad kan det vara svårt för andra att se det eller så ser de det inte som ett problem. De som inte ser ett problem med det är oftast de som kanske befinner sig i en grupp som är ansedd ha hög status. Garpelin (2004) menar att då finns det ett slags fokus kring att vidhålla den positionen och en ser inte till de som är diskriminerade. Han skriver också om vikten av att bli sedd utav sina klasskamrater, att många kan

känna sig obetydliga om ingen ser dom och ifall ingen lägger märke till att det finns utanförskap.

Wyndhamn (2013) skriver i sin avhandling *Tänka fritt, Tänka rätt* om värdegrunder i gymnasieskolor och hur de i sin tur påverkar eleverna när de slutar skolan. Wyndhamn skriver mycket om hur kunskapen som ges i skolan ska kunna påverka maktrelationer i samhällssystemet. Hon menar att eftersom kunskapen ges i skolan är det extra viktigt för lärare att ge den rätta kunskapen och ge eleverna den egna viljan att kunna påverka och bestämma sin framtid och framförallt kunna ifrågasätta sin plats i samhället. Wyndhamn anser att ”utbildningen kan ses som ett verktyg för utjämning av ojämnbördiga maktrelationer mellan grupper och människor” (s.14).

Thornberg (2006) och Abrams & Hogg (1990) skriver om grupper, hur vissa grupper har mer makt, inflytande och högre status än andra.

Status- och maktskillnader mellan grupper kan innebära problem för medlemmarnas sociala identitet i de underordnade grupperna, enligt social identitetsteori. Grupperna med mer makt strävar i regel efter att bibehålla status quo, dvs. kvarhålla sin dominanta och statusmässiga ställning gentemot de underordnade eller lägre värderade grupperna, och att proklamera sitt eget värdesystem och sin egen ideologi. I dessa relationer finns därför risken att medlemmarna i underordnade grupper tilldelas negativ social identitet, särskilt om de accepterar den dominanta gruppens värderingar och föreställningar. (Thornberg, 2006 s 145)

Dessa strukturer finns både i elevgrupper och i lärargrupper. Thornberg (2006) skriver sedan att enligt social identitetsteori kan grupper och individer ta till olika redskap för att försöka undvika den negativa stämpeln och bryta sig loss. Exempelvis *social rörlighet* som innebär att en frigör sig från en viss grupp för att bli accepterad i en annan. Just det som de skriver om att medlemmar i underordnade grupper tilldelas negativ identitet och detta är något som några av mina informanter pratar om senare i resultatkapitlet.

3.4 Lärarens påverkan

Chang m.fl. (2007) menar att lärare ofta kan ha en stark inverkan när det gäller popularitet bland eleverna. De eleverna som har de elevegenskaperna som en lärare gillar, kan komma att bli mer populära andra. En elev som är mindre omtyckt och inte är lika inkluderad i en klass kan bli mer populär och omtyckt om läraren visar sitt intresse och ger uppmärksamhet.

Hansson (2012) skriver också om att det handlar om hur en lärare favoriserar eller inte. Det värdet och den respekten som eleverna ger till sig själva kan bli ifrågasatt när det finns tydliga favoriseringar och särbehandlingar från lärarnas håll och att det värdet inte längre uppmärksammas från en lärare. Hansson (2012) beskriver hur elever tydligt kan märka och se dessa favoriseringar och att det i sin tur kan skapa en obalans elever emellan. Einarsson (2003) beskriver hur vissa lärare anser att de elever som syns mest och är aktiva är tillgångar i klassen. På så sätt kan de andra eleverna lära sig av dem, rent socialt. De aktiva eleverna får ofta fler frågor och är med mer i diskussioner. Einarsson (2003) skriver om synliga och osynliga elever och att det oftast är de redan synliga eleverna som fortsätter att vara synliga då mest uppmärksamhet riktas mot dessa elever. Hon menar då att på så sätt kan klassrumsklimatet bli obalanserat då undervisningen i sig också kan bli mer fördelaktig för de synliga eleverna.

Thornberg (2006) skriver om läraren som en auktoritet som elever anser sig vara tvungna att lyssna till. Alla dessa olika typer av makt som beskrevs tidigare är sådant som kan påverka en elevs sociala status i skolan. Läraren är sedd som den som kan mer och vet vad som är moraliskt rätt och vilka handlingar som är felaktiga. Som tidigare nämnts, så ser elever ofta upp till sin lärare och beundrar hen. Det handlar om hur en lärare utnyttjar sin maktposition. Thornberg (2006) menar att en lärare kan väldigt lätt förstöra sin roll som förebild genom att tala på ett nedlåtande sätt till en elev eller säga något kränkande. På så sätt ger läraren sig själv den dåliga bilden och andra elever kan komma att påverkas genom att tro att det är så en behandlar någon som en anser har gjort något fel.

Persson (1994) skriver om tröga maktrelationer som bland annat är en relation mellan lärare och elev, det är en ojämlik relation. Om det är en trög maktrelation innebär det att den ena parten har en befogenhet att påverka den andre, t.ex. en lärare som har en rätt att tillämpa vissa regler hos elever och kan påverka elevers handlingar. Persson (1994) menar att en måste påminnas om att bara för att läraren har den befogenheten att kunna påverka, äger hen inte rätten att göra vad som helst eller säga vad som helst. Persson (1994) menar att läraren har en rad regler att själv följa inom sin yrkesroll eftersom reglerna kommer från skolan och samhället. Han menar att makt är något

som präglar en skolas verksamhet och att makten ger mening åt relationen mellan lärare och elev, då skolan ständigt är med och påverkar elevers handlande och skapar individer.

4. Metod

I detta kapitel presenteras vilka metoder som använts för att genomföra arbetet. Jag har gjort intervjuer med personer som jag tror har olika uppfattningar och erfarenheter inom mitt ämne. Då jag inte fått exakta svar och allt har varit tolkningsbart, har jag gjort en kvalitativ studie. Jag vill kunna gräva i hur, vad och varför. Jag har analyserat ett antal texter och baserat arbetet utifrån mina och andras uppfattningar kring ämnet och jag vill skapa mig en egen teori. Att granska både elever och lärares beteende är något som är viktigt för att förstå vad som påverkar och håller kvar problemet gällande hierarkier på skolor.

4.1 Intervju

Jag har gått efter den semistrukturerade intervju metoden då jag hade ett specifikt tema som jag ville återkomma till under hela intervjun. Bryman (2011) skriver att semistrukturerade intervjuer har ett tydligt tema att följa och att alla informanter får samma frågor. I den ostrukturerade intervjun ses det mer som ett samtal än en intervju då intervjuaren inte har ett tema som hen nödvändigtvis går efter utan många frågor kan vara följdfrågor baserat utifrån informantens svar. Bryman (2011) skriver också om strukturerade och kvalitativa intervjuer. Den strukturerade intervjun är som beskrivet strukturerad och inriktad på att kunna stärka pålitligheten i intervjun. Intervjuaren har också ett mål med intervjun att komma fram till ett visst svar och frågorna är upplagda på så vis att svaret med största sannolikhet kommer att vara det intervjuaren ville få. I den kvalitativa intervjun är svaret inte det centrala, utan hur diskussionerna kring ämnet går. De frågor informanterna fått leder nödvändigtvis inte till ett specifikt svar utan de går att tolkas. Det är informanternas egna uppfattningar och tankar som är viktigt.

Kvale & Brinkman (2014) skriver om intervjuaren som kan betecknas som lika metaforer, bland annat som malmletaren och resenären. Malmletaren är den som samlar in kunskap med hjälp av ledande frågor. Kunskapen finns redan och det är intervjuarens uppgift att gräva fram den och lyfta upp den till andra. Resenären är den som samtalar, utforskar och samarbetar. Här vill intervjuaren utveckla kunskapen och reflektera kring informationen hen fått. Intervjuaren har ett syfte med sina frågor, men

inte ett mål med att få exakta svar. Intervjuaren har alltså inget svar från början utan det svar hen får är det baserat utifrån informanterna och vad som är tolkningsbart under intervjuprocessen. En kan alltså jämföra malmletaren med en kvantitativ forskningsintervju och resenären med kvalitativ forskningsintervju, Kvale & Brinkman (2014). Min ambition var att vara en resenär då jag har ett syfte med mina frågor men inget exakt mål om att jag vet vilket svar jag kommer få. Jag ville att intervjuerna skulle fungera som ett samtal mellan mig och mina informanter. För mig var det viktigt att låta informanterna tolka fritt och att vi tillsammans förde ett gott samarbete.

Kvale & Brinkman (2014) skriver om den hermeneutiska tolkningen av texter som helt enkelt innebär tolkning av litterära texter som en forskningsmetod. De skriver om den hermeneutiska cirkeln som skapas utifrån den process som blir till när en tolkar en texts olika delar och helhet. Denna cirkel växer ju mer djup och förståelse en har för exempelvis en text. Kvale & Brinkman (2014) beskriver några olika riktlinjer att förhålla sig till när det kommer till den hermeneutiska tolkningsprocessen. En ska till en början se texten som autonom, alltså se texten för vad den är och vad den säger om det specifika temat det gäller. De menar att det också är bra att ifrågasätta sin egen tolkning i jämförelse med det en just läst, och jämföra tolkningen med andra texter och forskningar. Då min forskning handlar om att tolka och få egna uppfattningar har jag använt mig av den hermeneutiska meningstolkningen i mina intervjuer och redovisningar.

4.2 Urval

Jag valde att intervjua två lärare och tre före detta elever på Musikhögskolan i Malmö då jag ville ha perspektiv från bådas håll. Min tanke var att jag kommer ställa samma frågor till alla och ställa frågor som både studenter och lärare kan svara på. Jag valde ut vissa informanter utifrån vad de gått för utbildning då jag ville få åsikter från olika håll. Jag valde att intervjua studenter som gått de gamla utbildningarna då det är utifrån de gamla utbildningarna som jag baserar min studie på. De före detta studenterna som deltog i studien valde jag ut på så sätt att jag såg över vilka utbildningar de gått för att få perspektiv från både G och IE. Den ena läraren som jag valde att intervjua valde jag grundat på att den här personen i tidigare sammanhang talat om hur utbildningarna förändrats under åren och därför ansåg jag att den här

informanten hade varit passande för min studie. Den andra läraren blev jag tipsad om av en vän att intervjua.

4.2.1 Analys och genomförande

Informant ES intervjuade jag per telefon, då informanten inte bor i Malmö. Informant BS och DL intervjuade jag på Musikhögskolan i Malmö. Informant AL intervjuade jag på hens arbetsplats. Informant CS intervjuade jag hemma hos hen. Intervjuerna spelade jag in på en Zoom H4, som är en digital inspelare. Informanterna kontaktades via mail och jag gav en kort introduktion till studien. Innan jag började ställa mina intervjufrågor berättade jag mer ingående för informanterna om min studie och om mitt syfte. Jag ställde samma frågor till alla informanter och det blev en del följdfrågor baserat på deras svar. Intervjuernas längd varierade mellan 25-50 minuter. När intervjuerna vara klara transkriberade jag dem med en gång för att kunna påbörja mitt resultat så snabbt som möjligt. Jag undvek att skriva med vissa ord som ”ehm..” ”öhh..” och liknande ifall de upprepades väldigt ofta, just för att de inte tillförde något i intervjun. De frågor jag ställde baserades på vad jag tyckte var de viktiga faktorerna kring detta arbete, främst då om skolkultur, status och hierarkier och en lärares påverkan. I samband med dessa ämnen började vissa informanter prata om maktstrukturer och styrning på Musikhögskolan i Malmö som också kom att bli en rubrik i resultatdelen. När transkriberingen var klar läste jag igenom intervjuerna och letade efter saker som berörde mina fyra huvudrubriker, skolkultur, status och hierarkier, en lärares påverkan och makt. Jag plockade också ut de delar ur intervjuerna som svarade på de frågor jag ställt.

4.3 Trovärdighet och tillförlitlighet

Den metod jag valt för forskningen och intervjuerna har jag också granskat och värderat och sett om de val jag gjorde i början stämde överens med det resultat jag nått. Jag har försökt att vara så konkret i mina intervjufrågor så att alla informanter får samma förutsättningar att svara så konkreta de kan.

Vetenskapsrådet (2011) skriver om hur förutsättningar och utgångspunkter måste motiveras i en forskning. Metoderna måste styrkas och ska helst kunna visa att just denna metod kan leda till de svar jag vill ha. Kvale & Brinkman (2024) skriver om ledande frågor som är något som kan avgöra tillförlitligheten hos den som blir

intervjuad, för att det handlar om vad som påverkar informanten och vad forskningen har för syfte. Jag försökte att ställa frågor som riktade sig åt att ge informanten eget tolkningsutrymme, så att jag inte ställde en fråga som jag visste skulle leda mig vidare till en annan fråga. De flesta frågorna jag har riktade sig åt ”vad tror du?” vilket gav den intervjuade fria tyglar att uttrycka sig fritt om vad hen ansåg. Kvale & Brinkman (2014) beskriver sju stadier av validering i en forskning.

- Tematisering, giltigheten är beroende på hur mycket av den tidigare forskningen som kan styrka arbetet
- Planering, det handlar om hur rimlig själva intervjumetoden är uppbyggd i enlighet till ämnet
- Intervju, här handlar det om hur pålitliga svar som informanterna ger och hur kvalitén är på intervjun.
- Utskrift, hur giltig är översättningen från muntligt uttalande till skrift?
- Analys, här beskrivs det hur hållbara tolkningarna är som informanterna ger.
- Validering, en bedömer vilken typ av validering som är relevant i undersökningen
- Rapportering, det handlar om hur mycket slutrapporteringen stämmer överens med undersökningens huvud syfte och resultat.

Den andra punkten som heter planering förhöll jag mig mycket till då jag ville ställa frågor som är tydliga men som också ger utrymme för samtal. Jag riktade in mig på frågor som berörde det jag vill veta men som även gav informanten mycket utrymme. Punkten där det analyseras om hur hållbara tolkningarna som informanterna ger är, hade jag som utgångspunkt när det handlade om just analysen av intervjuerna. Jag ville inte att de svar som informanterna gav ska kunna tolkas fel när jag förde in deras svar i resultatet. På just själva valideringspunkten avsåg jag att mäta det som var relevant i sammanhanget.

Trost (2010) skriver att begreppen validitet och reliabilitet kommer från kvantitativa metoder då de bygger på mätning. I kvalitativa forskningar blir dessa begrepp annorlunda, därför är det också lite klurigare med just tillförlitlighet och trovärdighet i en kvalitativ forskning då jag ska bevisa att mina resultat är trovärdiga, baserat utifrån mina data och att de är seriösa i förhållande till mitt ämne Trost (2010). Dessa begrepp blir inte mindre viktiga för det, då jag på ett sätt faktiskt mäter informanternas svar och jämför dessa svar med varandra, andra källor och referenser.

Det en kan göra för att det ska bli ännu mer trovärdigt är att beskriva hur en ställt sina frågor och på så sätt kan den som läser få en bättre överblick över materialet och avgöra om det är trovärdigt eller ej.

4.4 Etiska aspekter

Något av viktigaste som rör just de etiska aspekterna är hur personer som medverkar som informanter ska behandlas. Det är bara frågan hur en går till väga för att skydda deras identitet, (Vetenskapsrådet, 2011). Det handlar också om hur jag som forskare uppträder gentemot mina informanter och de som deltar i min forskning. Jag ville göra det väldigt klart för mina informanter att intervjun var helt konfidentiell och att de när som helst kunde avbryta om de kände sig obekväma med situationen. Kvale & Brinkman (2014) skriver om etiska frågor under intervjuundersökningar och de tar också här upp sju forskningsstadier som jag kopplat samman med de tidigare sju stegen som handlar om validering. Alla har de samma rubriker i samma ordning men det som skiljer dem åt är just utgångspunkterna. De första sju handlar om själva giltigheten i en intervju, de andra sju handlar om de etiska frågorna som gör sig påmind under en intervju.

De etiska aspekterna ska finnas med för att intervjun ska bli så giltig och trovärdig som möjligt, (Kvale & Brinkman, 2014). Jag måste tänka på att jag som intervjuare ger ett självsäkert intryck som i sin tur ger en lugnande effekt på informanten. Jag måste hålla fast vid mitt ämne och se över hur intervjusituationen påverkar mig. Därför är det viktigt att koppla samman de etiska aspekterna med valideringen så att intervjun blir så trovärdig som möjligt.

Kvale & Brinkman (2014) skriver om informerat samtycke, konfidentialitet och om vilka konsekvenser som kan uppstå för den deltagande. Den deltagande måste få all information gällande mitt syfte med forskningen, hur det är upplagt och vilka risker och fördelar som finns i samband med deltagandet. Det är också viktigt att säga att de deltar helt frivilligt. Kvale & Brinkman (2014) skriver att när det gäller den konfidentiella delen är det ytterst viktigt att komma överrens med den deltagande om hur informationen ska behandlas och att de är helt anonyma i forskningen. Informanten måste godkänna allt som har att göra med hens skyddande eller avslöjande gällande sin identitet. Kvale & Brinkman (2014) beskriver vilka slags konsekvenser som kan uppstå i samband med intervjun. Den som intervjuar måste

vara medveten om hur hen betar sig och vilka frågor som ställs, då i vissa fall informanten kan avslöja något privat som kanske inte var menat att komma fram. Det kan vara skadligt för både intervjuaren och den som blir intervjuad ifall intervjun blir för personlig då intervjuaren omedvetet kan utnyttja situationen och relationen. Vilken roll har då jag som forskare? Enligt Kvale & Brinkman (2014) är forskarens integritet och roll avgörande för forskningens kvalitet och hållbarhet. Forskaren har ett moraliskt ansvar att känna till alla aspekter kring en intervjuforskning.

Trost (2010) menar att en endast ska berätta det absolut nödvändigaste som informanten behöver veta eftersom intervjun på ett sätt ska vara så fri som möjligt. Han menar att om en för tidigt beskriver sina intervjufrågor kan den som ska bli intervjuad få olika föreställningar om vad som kanske kan vara ett bra svar och börjar spekulera snarare än att svaret ska komma spontant. Trost (2010) menar också att det är förändringarna och processerna i en intervju som är intressanta när det gäller kvalitativa forskningar. Han skriver att svaren aldrig kommer bli samma då den som blir intervjuad kan bli påverkad av forskarens ansiktsuttryck och kroppsspråk. Därför kommer kanske den deltagande känna av situationen på ett sätt som gör denne begränsad eller fri.

Något som jag i efterhand har insett är en svår del är hur jag på ett trovärdigt och rättvist sätt skulle kunna framföra mina informanternas tankar kring Musikhögskolan som organisation, hur den styrs och om maktpositioner, då tre av informanterna är före detta elever och två av informanterna är nuvarande lärare. Jag intervjuade ingen som var utbildningsledare eller någon administratör som kanske har den typen av position som kan styrka på ett annat sätt hur Musikhögskolan styrs. Detta gjorde jag medvetet och jag ville till en början bara ha perspektiv från lärare och studenter, eftersom fokus främst låg på status och varför hierarkierna ser ut som de gör. Under intervjuernas gång uppstod samtal och frågor om makt och skolkultur som ändå var så pass intressanta frågor att utesluta helt. Då uppstod det en typ av problematik i trovärdigheten eftersom det blev svårt att styrka den trovärdigheten då jag skulle behövt lite mer underlag för dessa frågor gällande Musikhögskolan som organisation, hur den styrs och makt.

Då en av informanterna inte ville att jag skulle skriva med namn eller vilken utbildning hen gått så kändes det naturligt att göra alla informanter anonyma. Detta

för att få en helhet bland informanterna även om det har varit svårt att inte avslöja vilka utbildningar de gått eller vad lärarna undervisar i, då deras svar och åsikter i sig kanske avslöjar det.

4.4.2 Närhet och distans

Något som jag erfarit under studiens gång är just konsten att vara objektiv när jag skriver om ett ämne som jag känner starkt för och som berör mig mycket. Därför valde jag att försöka hitta litteratur som skriver om närhet och distans i en forskning. Andersson & Persson (1999) skriver om närhet och distans ur tre olika aspekter:

1. Positionering – handlar om delaktighet/icke-delaktighet, vertikal positionering.
2. Relationers karaktär – en närhet eller distans till en människa.
3. Perspektivering – närhet som snäv och distans som översiktlig.

Andersson & Persson (1999) fortsätter att skriva om hur närheten och distansen tas in i forskningen. Då närhet ser till intresset av en aspekt och distans tillförs fler aspekter. Ska en forskare vara nära det som studien berör? Det handlar bland annat positioneringen om. De menar att det handlar också om vilken slags relation forskaren ska ha till informanten, som relationernas karaktär berör. Andersson & Persson (1999) skriver att närhet/distans handlar om att lära sig att ha både närhet och distans till det problem som ens forskning beskriver. Andersson & Persson (1999) skriver att det är vanligt att studier läggs upp på det sätt att en går nära den källan där sambandet redan antas existera, att ens antaganden kommer bli bekräftade. De skriver att i en kvantitativ studie med enkätundersökningar blir resultatet oftast distanserat då det oftast inte handlar om individen, men konstruerandet av själva enkäten kan ha krävt närhet för att få fram kännedom och kunskap. Problemet med detta kan vara att studien distanserar individens upplevelse, som skulle kunna ha varit meningsfull. Andersson & Persson (1999) menar då att närheten i en kvalitativ forskning kan vara till hjälp för att just komma nära studieobjektet och ge individen utrymme. De skriver också att i en kvalitativ studie blir det lätt att forskaren kommer alltför nära i intervjuandet och sitt ämne och att en lätt kan tappa bort sig och omedvetet manipulera sina informanter. Enligt Andersson & Persson (1999) är det viktigt att ha både närhet och distans i sin forskning och att de båda representerar en endimensionalitet som styrker studien med kunskap från flera perspektiv.

I början av min studie reflekterade jag inte särskilt mycket över detta med närhet och distans men har sett mer och mer hur svårt det kan vara att inte vara för subjektiv när

en känner så starkt för ett ämne, som jag gör för det jag skriver om. Min ambition är att inte vara för subjektiv och att se det ur flera olika synvinklar för att kunna öppna upp för fler vägar till ett bra resultat. Mitt mål är att ge mig själv en utmaning genom att inte ta ut saker i förskott och redan veta hur jag vill att resultatet ska se ut, jag vill vara öppen för samtal och diskussioner kring ämnet.

5. Resultat

I detta kapitel redovisar jag de resultat jag fått fram genom mina intervjuer. Jag visar här visa vad som påverkar en student gällande maktrelationer och hierarki. Jag försöker visa om det sitter i väggarna och hur man kan göra för att påverka de normer som finns på Musikhögskolan i Malmö. Jag har benämnt mina informanter som AL, BS, CS, DL och ES. AL är lärare, BS är före detta student, CS är före detta student, DL är lärare och ES är före detta student. *L* står för lärare och *S* står för student.

5.1 Vart kommer hierarkier och social status ifrån?

Här ställde jag frågan: Vart tror du hierarkier och sociala statusar kommer ifrån? Jag syftade på skolvärlden i allmänhet.

Informant AL beskriver att det här med hierarkier och status funnits med sedan den första människan, att en behövde någon slags ledare. AL gör mycket jämförelser med religion, att Gud är den högste och jämför detta med skolan, att en har lagt upp det pedagogiska på så vis också. Läraren som står vid katedern och talar skulle kunna vara prästen som står vid altaret och talar till sin församling. AL pratar om elit, att det finns en elit inom de flesta områden och att det är ett slags rättesnöre och att det inte nödvändigtvis behöver kopplas samman med ett förtryck vilket det ofta kan göra när en pratar om hierarkier, låg respektive hög status, det kan vara förknippat med att en dömer den som inte är lika bra.

”Är man stor ska man vara snäll, som Nalle Puh sa” (Informant AL). AL menar här att den som sitter i en högre position också har ett ansvar att inte bli girig av den makt de kanske har och att hjälpa de som befinner sig i en lägre position rent socialhierarkiskt.

Informant BS är också lite inne på det här med människa och evolutionen. Hen menar att det fanns ett annat slags behov med hierarkier som var en naturlig del av människan då, till exempel med grupperingar och att det skulle finnas en tydlig alfahane. Informant CS pratar om att hierarkier kan ha att göra med att en får en känsla av makt, en vill visa att en finns och göra ett slags existensberättigande. CS säger att det kan ha att göra med vad för slags position en har fått eller blivit tilldelad i livet. Att om en som liten har fått en roll som inte setts som så viktigt kanske det faller

sig naturligt att en söker sig till en chefsposition exempelvis, där hierarkin är uppenbar och makten är naturlig, eftersom chefen står över andra. Informant CS menar att det är svårt att avgöra i skolan varför vissa grupper har en högre status än någon annan, men att det kanske beror på vad som är inne och hippt. Status har med människors behov att göra, någon är mer benägen att ta plats än någon annan. Då får ”ta-plats- människan” automatiskt en annan typ av uppmärksamhet som i sociala sammanhang kan ses som mer värd. Informant ES beskriver hur hen tror att status kan ha att göra med normer, hur de byggs upp i samhället. Att en skapar vissa egenskaper i vissa tider och kontexter och att vissa egenskaper då kan anses vara mer attraktiva än andra.

5.2 Hierarkier på Musikhögskolan

Jag ville veta om mina informanter anser att det finns hierarkier mellan de olika utbildningarna på musikhögskolan, alltså låg respektive hög status. Min följdfråga blev då till samtliga: Varför tror du att det ser ut så här?

Informant AL säger att hen inte vill tro att det finns hierarkier men att det ändå finns det och att dessa hierarkier framförallt blivit tydligare i och med den nya lärarutbildningen, vilket också informant DL tycker. Så här säger Informant DL: ”vi har först en grundindelning med musiker och musiklärarutbildning och i den mån det finns någon status där så är den snarare musikalisk än organisatorisk”. Både informant AL och DL anser att det musikaliska har hamnat i bakgrunden av det vetenskapliga och studenterna får inte lika mycket tid att lägga på övandet och det resulterar i att den musikaliska nivån blir allt lägre och lägre. Det vetenskapliga har fått högre status i och med ändringar från myndigheter om hur Musikhögskolan ska organiseras, enligt informant AL och DL. Informant AL pratar om en färdighetshierarki, att de som går musikerutbildningen, kanske har kommit längre på sitt instrument helt enkelt. Hen pratar om en allmänmetodik som finns, att en kan lite på varje instrument istället för att få en fördjupning på sitt huvudinstrument. Detta är något som kan skapa hierarkier mellan de olika utbildningarna på så sätt att det ses som bättre på något sätt att en är fördjupad på sitt huvudinstrument istället för att ha den här allmänmetodiken. Det handlar lite om spetskompetens och breddkompetens.

Informant BS anser att hierarkierna på ett sätt finns men det också är något som har diskuterats väldigt länge. Hen menar att det är en bild som finns redan innan en börjar på skolan, lite ”så här är det känslan” och att det är lätt att hamna i det tänket och upprätthålla känslan även om folk kanske inte anammar den kulturen på skolan. BS säger att det inte är uttalat utan det är mer bilder i huvudet som en kan ha om att det är på ett visst sätt. Hen menar att den som går musikerutbildningen inte nödvändigtvis anser sig vara bättre än någon annan, men eftersom bilden av att gå musiker är mer attraktivt är det något som kan upplevas mer än att det finns, menar informant BS. Det beror också på vilken utbildning en går/gått, hur en uppfattar att det ser ut med hierarkierna. Informant BS menar att det handlar om att rent spelmässigt är det svårare att komma in på musiker- än på lärar-utbildningen och då bildas den uppfattningen om att det är bättre att gå musiker-utbildningen.

När man började på skolan så var det liksom IE-rock för sig och G-rock för sig. Att det på något sätt skulle ha att göra med att dom på IE-rock var dom som hade mer poäng och dom som gick på G-rock inte hade lika mycket poäng liksom. Men när det kanske handlade om att IE bara gick i en annan klass och G gick en annan klass men bara för att det var lite sådär att det innebar också att man fick olika poäng så var det att man kanske såg det istället för att det var två olika klasser (informant BS)

Hen beskriver det som att IE och G var två klasser för sig men att det blev en hierarki och statusfråga när de som gick IE hade högre poäng än de som gick G. Det blev mer poäng indelat än klassindelad. Informant BS trodde också att det kan handla om att vilja peppa någon att gå IE då en får mer ensembletid och mer egentid på sitt huvudinstrument ”du som är så duktig, du borde satsa mer på musiken än pedagogiken”. Att det också kunde bli ett problem i slutändan då många kanske började på den utbildningen för att de egentligen bara ville spela musik och visste att de skulle få mycket speltid, men fick pedagogik också för att det skulle vara en trygghetsfaktor i framtiden att lättare få ett jobb.

Informant CS säger att det inte går att komma ifrån att det finns hierarkier på Musikhögskolan. En har att göra med hierarkiska strukturer då vissa ser sig själva som mindre värderade och befinner sig i en diskriminerad position. Hen pratar om ett ”konstnärligt geni” och kopplar samman detta med människor och att musik som egentligen är till för att väva samman grupper, visa folks identiteter och att göra saker tillsammans mer ses som en teknisk briljans på Musikhögskolan. I och med att det finns ansökningsprov blir det hierarkiskt redan där att studenter omedvetet kanske

mäter utifrån poäng vem som är ”bättre” än den andra. Hen menar också på att de som gick den utbildningen med högre status, IE, hamnade oftare i musikaliska sammanhang som ansågs attraktiva, och att som musiker blir det naturligt att en utvecklas mer och blir bättre eftersom den utbildningen fokuserar mer på huvudinstrument och själva musicerandet. CS nämner också att det kan vara svårt att ändra på en negativ bild som kanske redan finns på en viss utbildning, exempelvis då på G-utbildningen att den har en dålig stämpel. Informant CS pratar om att det finns stora skillnader rent socialhierarkiskt mellan IE och G, att vissa som gick över från G till G-rock eller IE, gjorde detta grundat på att de vill befinna sig i de högre sociala sammanhangen, att känna sig sedda och vara en del av det sammanhanget. Informant CS bytte över av musikaliska skäl, då pressen att bli bättre och att känna entusiasm för att öva inte riktigt fanns på G, och det var någonting som hen saknade och behövde för att känna att hen utvecklades.

Även om ens beslut av att gå G är stammat ur rent karriärsmissigt att jag vill arbeta där och där, så får man inte lika djupa kunskaper inom vissa musikaliska områden som man får om man hade gått IE och dom musikaliska områdena är väl oftast dom som ses som attraktiva ur ett rent konstnärsgeni sammanhang (Informant CS)

Hen menar att en ska vara tekniskt duktig och att det inte är lika attraktivt att gå ut med att säga att en inte är ute efter berömdhet och att vilja bli omtyckt utan en väljer att bli lärare och inte värderar att bli berömd lika högt. Hen fortsätter sen att beskriva vad andra kanske får för signaler är att i och med att en väljer G så gjorde folk det för att de inte hade den nivån som krävdes för att bli ett geni. Att det anses som lite töntigt att inte välja musikerkapet först.

Informant DL menar att det förr var svårare rent musikaliskt att komma in på musiklärarutbildningen, det var svårare prov men att det idag är som en omvänd hand. Det är mer fokus på forskning och nivån på att kunna musicera har sänkts. Så här säger informant DL om förändringen som skett:

Och här kan man ju se hur man då har byggt upp en struktur för att rädda utbildningen där man införde begreppet blandade genrer och det betyder ju ur min synvinkel att det är människor som inte är tillräckligt bra för att komma in på den ena eller den andra genren, utan dom kan komma in på båda för då blir kraven lite lägre (Informant DL)

Hen menar sen att detta kan skapa hierarkier genom att profiler som exempelvis arr-komp, kör och rytmik får färre och färre sökande och den typen av utbildningsform som är nu för komprimerad.

Informant DL menar också att om en spelar bra på sitt huvudinstrument så ska en kunna gå vilken utbildning som helst och en får inte lägre status, du får lägre status av andra skäl. Hen menade på att den största skillnaden är helt enkelt att på IE får du mer tid på ditt huvudinstrument än du får på G ”vi kommer inte ha några musiker om man inte har IE-studenter som lär ut rätt teknik från första dagen och som kan jobba med individuell undervisning i första hand för folk som vill utveckla sig”. DL menar att det är viktigt att spetskompetensen finns för att det ger en högre nivå. Här kan då dessa färdighetshierarkier skapas, då spetskompetensen kanske värderas högre än breddkompetensen och spetskompetensen ses som mer attraktiv.

Informant ES kunde konstatera väldigt klart att det absolut finns hierarkier mellan de olika utbildningarna på skolan. Hen upplever också att det sker en särbehandling mellan de olika utbildningarna. Hen kunde ställa sig frågor som varför får inte G ta del av olika projekt i som form av gästlärare, workshops, konserter och uppspel, inspelningsprojekt, samarbete med producentutbildningen som IE fick? Hen är förvånad över att sådant sker på en universitetsnivå. Informant ES framhåller följande: ”ja jag skulle nästan säga att min upplevelse från mina 2 år på Musikhögskolan är att det finns värre hierarkier lärarutbildningen emellan, än vad det finns musiker- och lärarutbildningarna emellan”. Hen menar på att hierarkierna var tydligare på lärarutbildningen mellan G och IE än mellan musikerutbildningen och lärarutbildningen. Hen tycker att det inte finns någon anledning till att det ska vara hierarkiskt då en var där i olika syften och gick olika utbildningar. Hen tror att problemet ligger mycket i själva spelprovet, att det finns en fixering vid att du ska vara bäst på ditt instrument och du är en av få som kommit in och är därmed automatiskt bättre än andra. ES tror att det här ”spelprovsfixeringen” kommer från vissa lärare och utbildningsledare tyvärr. ES berättar om en situation där en person hade kommit in på G och G-rock. Den här personen valde då att gå G, men blir senare kontaktad utav en utbildningsadministratör som frågar om allt står rätt till och om personen i fråga verkligen valt rätt utbildning. Administratören frågar flera gånger ”är du säker på att du ska gå G?” redan innan personen börjat på skolan försöker hen bli övertalad att inte välja G.

Men när det till och med finns en medvetenhet om att ”men hur kan du välja det där om du har kommit in på det där? Hur kan du välja den utbildningen om du har kommit in på den där utbildningen?” Alltså det säger så mycket om vad dom har för idéer alltså (informant ES)

Som två av de andra informanterna nämnt, så säger också informant ES att hierarkierna skapas utav tanken att det är mer attraktivt att ha en djupgående kunskap på ett instrument än att ha inte lika djup kunskap, fast på fler instrument. Precis som informant BS sa så menar också informant ES att det är många som kommer till Musikhögskolan med en tanke om att bli musiker, så väljer de att gå IE som en väg dit, för att där får dom spela mest, men får även pedagogik. Hen kan tycka att musikerskapet värderas högst, högre än pedagogiken och eftersom hens upplevelse och erfarenheter är att majoriteten av både elever och lärare ser på saken som så här, blir det naturligt att det värderas högst att vara musiker.

Informant ES säger att många som går G kanske fick lika höga poäng som de som går IE på spelprovet, men fick mindre poäng på exempelvis teori och gehör och hamnar då på G och anses då direkt vara sämre än de andra. Något som informant ES sa var att det kunde upplevas som deprimerande att gå G, därför att en blev exkluderad mycket och kände sig inte riktigt som en del av skolan och att ingen riktigt förväntar sig något av en. ”Lärarna behandlar en som att det vore en sanning och det är det inte” (Informant ES).

5.3 Lärarens påverkan

Här undrade jag hur stor påverkan lärare kan ha gällande hierarkier och sociala statusar bland elever, och ifall lärarna på Musikhögskolan är med och upprätthåller dessa hierarkier och om det är något som funnits där sen länge.

Här svarade informant AL att en lärare kan utnyttja sin auktoritära position hur mycket som helst. Är man den snälla eller den elaka? Hen menar att det också beror på vad för slags material en lärare väljer att ha med sig, vem kommer gynnas av det? Tänker läraren på alla elever när hen lägger upp en lektion? Informant AL beskriver att det har att göra med vad för slags avsikter läraren har, och om läraren vill bli omtyckt och populär. Särbehandlar läraren de elever den gillar bäst? Informant BS menar också på att en lärare kan påverka mycket beroende på val av metod i undervisningen. Vilken typ av metod kommer gynna vilka elever? Och är det ett medvetet val läraren gör? Hen menar att en lärare kan favorisera och se till ytterligheterna hos en elev. Hen beskriver att en elev kan ges en status som egentligen inte är rättvis för eleven, exempelvis att en lärare målar upp en elev som en bråkstake

och då får den eleven den stämpeln och den statusen av resten av klassen också. Samma sak om läraren favoriserar en elev och ger den mest uppmärksamhet, då får den eleven en hög status även bland sina klasskamrater.

Det har ju bara egentligen med vad dom andra eleverna tycker om det liksom, att läraren har ju rätt och behandla folk utifrån hur dom är, sen kan ju inte den ta ansvar för vad dom andra eleverna tycker på något sätt utan den här, den här hierarkigrejen sitter nog så djupt i oss (Informant BS)

Informant BS menar att det beror väldigt mycket på också vad eleverna tycker och håller med om. Informant BS upplevde inte att lärarna på Musikhögskolan var med och påverkade särskilt mycket gällande hierarkier på skolan då G och IE helt enkelt var två olika klasser med olika lärare. Hen menar också att det kanske inte hade behövt skilja sig så mycket åt mellan G och IE om utbildningarna hade haft fler gemensamma lektioner.

Informant CS tycker att en lärare har en slags makt att påverka social status i en klass.

Jag tror att dom säkert kan påverka en del men jag tror också att saker, det ligger lite i musikens för tillfället inneboende natur att man gör så ehm.. eller med konst överlag att man fokuserar mycket på individ (Informant CS)

Informant CS säger att hen tror att lärarna på Musikhögskolan i Malmö kan påverka ganska lite, det är själva skolan och ledningen som kan påverka mer.

Informant DL menar att det beror på skolan, ledningen, kraft att engagera sig och hur högt i tak det är, alltså hur mycket en kan och får säga utan att det alltid ifrågasätts. Hen säger att det är en väldigt komplex bild för att en lärare alltid kan ha ett slags inflytande men det är inte alltid en får respons. Informant ES säger att en lärare har en väldigt stor inverkan gällande hierarkier och social status bland elever. Det handlar om hur en behandlar elever, att en kanske ska börja behandla G-studenter som de behandlar IE-studenter, eller tvärtom så att alla får känna på samma förutsättningar.

De flesta kunde på ett eller annat sätt säga att lärare kan ha en inverkan på hierarkier och social status, men åsikterna delade sig lite när det gällde lärarna på Musikhögskolan. Fyra av informanterna ansåg inte att lärarna var med och skapade hierarkierna särskilt mycket på Musikhögskolan. En av informanterna höll dock inte med och ansåg att lärarna hade en stor inverkan när det gäller hierarkierna på Musikhögskolan. De lärare jag intervjuade sa att de inte ansåg att de själva eller

övriga lärare hade särskilt stor inverkan gällande hierarkierna. Denna fråga ledde vidare till en diskussion om skolan och olika maktstrukturer vilket jag kommer redogöra för härnäst.

5.4 Skolkultur och makt

Under intervjuerna ställde jag inga specifika frågor gällande skolkultur och makt mer än att jag undrade om de hierarkier som informanterna beskriver är del av just en skolkultur och någonting som sitter i väggarna på Musikhögskolan. I vissa intervjuer började vi tala om olika maktstrukturer och Musikhögskolan som institution.

Enligt informant DL och AL kommer mycket av makten från reglerade föreskrifter från myndigheter och att det bland annat är bestämmelser från riksdag och regering som styr innehållet på Musikhögskolan i Malmö. DL och AL menade då att detta eventuellt i sig kan påverka hur Musikhögskolan styrs. Både DL och AL ansåg att studenter och elever i skolan överlag har för lite att säga till om när det gäller utbildning då det är faktiskt är deras utbildning det handlar om och de borde få mer att säga till om vad som är viktigt i en skola. När jag frågade om det sitter i väggarna, gällande tänket kring hierarkier svarade informant AL att på hans tid på Musikhögskolan så var det väl lite samma som idag att musikerutbildningen och det här med spetskompetens ansågs vara lite attraktivare än breddkompetens. Detta är någonting som informant DL också pratade om. Någonting som informant DL märkt av de senaste åren är att det förekommit att en blivit tillsagd att det inte är bra att prata om problem som finns på skolan för det kan skapa misstämning.

Informant BS säger att det som sitter i väggarna är ju de klassiska lärare- och musikersidorna i cafeterian. Cafeterian är i sig rent planmässigt uppdelad i två sidor och där det på något automatiskt sätt blir att musikerna sitter på ena sidan och de som går lärarutbildningen sitter på andra. Hen menar att där kan det ses som två olika skolor. Hen kan känna att det sitter lite i väggarna eftersom Musikhögskolan alltid varit i samma byggnad och att det kanske försvinner lite om Musikhögskolan byter byggnad. Det kan räcka med att ha en cafeteria som ser annorlunda ut, som inte är uppdelad på det sättet som den är nu. Hen menar att skolan i sig är ganska uppdelad då det inte är många klassiska musiker som rör sig i y-korridoren till exempel, som är

ensemblesalar där rocklinjen håller till mycket: ”ja men det sitter nog i det här huset alltså, det gör det nog” (Informant B).

Informant CS hade en tanke om en omorganisering. Hen föreslog genom att organisera saker på ett annat sätt hade saker kunnat se annorlunda ut, att låta folk börja på utbildningen helt utan antagningsprov men att då göra utbildningen mycket svårare för att det hade gett folk en ärligare chans och det hade inte blivit samma fokus på ens musikaliska färdigheter.

Jag vet ju med mig att från att ha suttit i, i insökningsproven, eller antagningsproven att dom är så, väldigt, vad heter det arbiträra eller dom är väldigt, folk går på väldigt konstiga saker när folk ska komma in. Jag vet inte, jag hade mer litat på folks egen morot att faktiskt ta sig genom utbildningen (Informant CS)

Hen hade hellre sett att det krävs få förkunskaper. Hen tror att genom att göra på det sättet, så hade en kunnat minska hierarkierna då en inte hade grupperat folk i förväg. På hens svar gällande om det sitter i väggarna eller inte, gällande tänket kring hierarkier, sa informant C så här, ”Ja men definitivt, det tror jag. Alltså jag tror det är förmodligen inte medvetet men hade det begrundats det så hade dom nog agerat på ett annorlunda sätt”.

Enligt informant ES så kommer det kommer uppifrån gällande hierarkier och att det sitter i väggarna ganska mycket. Att det är dom som är trendsättarna och har makten. Hen syftar bland annat på lärare och utbildningsledare. Hens känsla när hen gick på Musikhögskolan var att Musikhögskolan på ett sätt halkat efter i utvecklingen. Hen menar att det kanske finns vissa för gamla normer om hur en klasslärare ska vara och vilken metod som är bäst för klassrumsutläring. Hen menar att utbildningen i sig också behöver förnyas och att det behövs nya metoder. Problematiken ligger också i det geografiska, att Musikhögskolan ligger där den gör, det blir isolerat. Den verkligheten som skapats på Musikhögskolan måste kanske ses över och blandas upp med andra människor från fler skolor, enligt ES. Här anser både informant CS och ES att Musikhögskolan skulle behöva ett lyft och en förändring.

6. Resultatdiskussion

I detta kapitel har jag fört en diskussion kring resultatet där jag refererat till vad litteraturen i den tidigare forskningen sagt. Jag har ställt mina informanterns åsikter och uppfattningar i relation till tidigare forskning samt gett en sammanfattning av situationen på musikhögskolan och vad som påverkar den.

6.1 Skolkultur och makt

Det som kommit fram ur den tidigare forskningen är att skolkultur är någonting som är en stor faktor kring hur en skolas anda och normer ser ut, och det kan en se på Musikhögskolan i Malmö också, vilket har framkommit under studiens gång. Precis som Berg (2006) säger så handlar skolkultur om hur skolans traditioner och historia ser ut, och en av informanterna pratar också om detta. En skolas kultur och normer kan vara svåra att undvika och komma bort ifrån och på Musikhögskolan finns det enligt informanterna en tendens till att det kan bli indelat i musiker och icke-musiker, som har funnits med sedan länge.

Persson skriver att skolan på ett eller annat sätt alltid är med och fostrar och påverkar det sociala hos elever och att skolan har en uppgift att förmedla en viss kultur till eleverna och ”skolan ska spegla sitt samhälles historia och kultur” (Persson, 2003 s 24). Skolan ska samtidigt vara nytänkande och visionär, hur går detta då ihop med att bevara ett samhälles eller en skolas kultur samtidigt som en ska ändra och förnya den till exempelvis då på Musikhögskolan? Vissa av mina informanter anser att Musikhögskolan halkat efter i utveckling medan vissa kan se att förändringen som skett inte gynnar skolan och eleverna. Är detta en maktfråga? Vem ska ha makten och mest inflytande? Bartholdsson (2008) skriver att det är när makten blir odemokratisk och hamnar i fel händer som den kan bli farlig. Två av informanterna talar om särbehandling mellan utbildningarna och att det upplevs som odemokratiskt.

Det går att göra kopplingar till skolkultur när det gäller de inofficiella reglerna som inte nödvändigtvis är förhållningsregler från staten och samhället utan det kommer från hur de ”interna kulturerna” och de dolda läroplanerna ser ut, som Berg (2006) skriver om. En av informanterna berörde detta med inofficiella regler och säger att det

förr var ”högre i tak” på Musikhögskolan, alltså då var det inte lika känsligt att vara provokatör och uttrycka sina åsikter men att det på senaste tiden blivit mer återhållsamt med vad en får och inte får säga om exempelvis skolan. Detta kan möjligen kopplas till hur de ”interna kulturerna” ser ut, som Berg (2006) skriver om, alltså regler som inte kommer från staten och samhället, utan som är inofficiella regler som präglas av skolans normer och värderingar. Berg (2006) skriver att det är lättare att avgöra hur en skola styrs genom att titta på kårandan mellan lärarna eftersom det är dom som är den största personalgruppen på skolan och är med och påverkar mycket av skolans kultur. Kan det vara så att det här med ”högt i tak” är saknat på Musikhögskolan? Då en informant resonerade kring att det på vissa plan blivit känsligare att uttrycka sina personliga åsikter för att det inte ska skapa misstämning då det i vissa fall också lett till isolering mellan lärarna. Sammanhållningen är inte lika tydlig och det är saknat enligt en informant.

En av informanterna nämner det geografiska läget för Musikhögskolan, att det som sitter i väggarna, alltså tänket kring status och hierarkier, kanske hade försvunnit om Musikhögskolan faktiskt bytte plats rent geografiskt. Om lärare och studenter hade begrundat hur det ser ut på Musikhögskolan när det gäller status och hierarkier och gjort aktiva val att förnya och förändra, hade det kanske kunnat se annorlunda ut, så resonerar en informant. Persson (2003) menar att skolkultur är både ett sätt för en skola att sätta sin prägel, normer och visa vad den anser är goda värderingar samtidigt som det efter en längre period kan bli en låsning då det ju uppenbarligen går på rutin, men att det kan bli svårt att förnya och komma med nya tankesätt. Kan en utbildning behöva förnyas i takt med vad som händer i skolvärlden?

I egenskap av blivande lärare ser jag positivt på att ha pedagogik och sociologi med andra lärarstudenter för då kan en få en annan slags helhet som inte bara riktar in sig på musik. En av mina informanter berättade om att det på vissa musikhögskolor talas nedlåtande om bland annat Musikhögskolan i Göteborg där de läser pedagogik med övriga lärarstudenter. Vissa säger då ”ja men då nämns ju inte ordet kulturskola en enda gång” och att det då syftas på att det skulle vara något negativt att pedagogiken läses tillsammans med andra lärarstudenter då fokus kanske inte hamnar på musiken. Informanten menade att detta tankesätt kanske kunde vara en av anledningarna till att hen upplevde att Musikhögskolan halkat efter i utvecklingen.

Det blev en tendens till en lite för liten ram av vad en musiklärare ska förhålla sig till. En intressant fråga att ställa i sammanhanget är om det finns fördelar med nya perspektiv i utbildningen som inte endast fokuserar på musik och att få den uppblandningen av folk.

6.2 Status och hierarkier

Den här rubriken väger tungt för vad studien handlar om. Förhoppningsvis ges det en klarare bild på hur folk tänker gällande hierarkier och höra hur folk som faktiskt gått på Musikhögskolan i Malmö ser på saker och ting.

Jag ville veta om informanterna ansåg att det fanns hierarkier mellan de olika utbildningarna på Musikhögskolan och alla sa att de kunde se hierarkier men att vissa inte såg hierarkierna på ett negativt sätt och att de på ett sätt var befogade. Jag gör de största jämförelserna mellan IE och G, för det är mellan de utbildningarna som jag koncentrerat min studie på, och varför statusen ser ut som de gör på de två olika utbildningarna. Då en av informanterna menar att de konstnärliga färdigheterna ligger på en högre nivå på IE än på G så är det inte konstigt att IE har högre status än G. Här handlar det så klart om vad det finns för olika uppfattningar om vad som gör en bra lärare och musiker, vissa anser att spetskompetens väger tyngre än bredd, medan vissa tycker tvärtom. Frågan är väl mer om det ska vara hierarkiskt eftersom en är där i olika syften att bli olika typer av pedagoger. Kanske kan musiken få fel infallsvinkel då den på Musikhögskolan i vissa folks ögon kopplas mer till teknisk briljans än att väva samman grupper, som en av informanterna nämner. Jag frågade samtliga informanter varför de tror att IE har högre status än G och då var det en av informanterna som svarade att det kanske är så att de på IE har kommit längre på sitt instrument, och resterande informanter beskrev att det på ett eller annat sätt handlade om vilka poäng en fick på sitt huvudinstrument och hur duktig en var på att spela. Eventuellt kan detta med poängen vara med och skapa folks tankar kring hög och låg status. Omedvetet skapas då kanske hierarkier.

Nordenmark & Rosén (2008) skriver om normer och hur människor behöver kategorisera, men att det också för med sig ”vi och dom” tänket som kan skapa klyftor, detta är något som en av mina informanter nämner också att människor kan känna en trygghet att kategorisera in människor i fack, hen är den snälla, hen är den bråkiga, hen är den duktiga etc. för att få en slags struktur. Det kan tyvärr föra med

sig att en eventuellt får förutfattade meningar, vilket är något som kanske tenderar att hända när det gäller tänket kring G-utbildningen, då den inte är spelprovs baserad.

Precis som Tajfel och Turner (1979) skriver så handlar status om jämförelser mellan olika grupper och att jämförelserna borde handla om positiva ting istället för negativa, till exempel tänket om att en G-studerande inte är en bra musiker, kommer det förbättra den höga statusen hos en annan grupp? Eller blir det kanske ett konstaterande om att det finns vissa skillnader? Enligt två av informanterna så finns det hierarkier mellan det vetenskapliga och det musikaliska, alltså att det vetenskapliga har fått en högre status. Detta är intressant att ta upp på så sätt att det blir en fråga om vetenskaplig eller musikalisk hierarki. De musikaliska hierarkierna kanske försvinner och fokus hamnar på det pedagogiska och det vetenskapliga.

Garpelin (2004) skriver att det kan handla om att personer som befinner sig i en diskriminerande position kan för andra vara svåra att se för att de kanske inte upplever det som ett problem, detta är någonting som jag kopplar till vad en av informanterna sa om att hierarkierna är mer något som kanske finns mer än att de egentligen upplevs. Den som befinner sig i en diskriminerande position har på ett sätt ett annat behov av att bevisa motsatsen av vad som sägs och hävda sig, något som en hög status grupp eller person inte har samma behov av, då problemet inte existerar på samma sätt. Det är något som en annan informant pratade om, att det är svårt att försöka hävda sig och vara en del av en skola som enligt denne informanten på något sätt exkluderade hans värdighet som musiker. En blir inkastad i en ram och en norm som är svår att ändra på, på grund av en rad olika faktorer.

En av mina informanter pratade om en särbehandling mellan de olika utbildningarna på skolan och något som Nordenmark & Rosén (2008) skriver om är normer och att normer innefattar det som anses vara mest attraktivt och det som folk strävar efter. Då finns alltså vissa typer av maktstrukturer som gör så att vissa tar sig rätten att bestämma vilka normer som rör en viss situation. Hansson (2012) nämner också att ens värdighet kan bli ifrågasatt när särbehandling sker, vilket är något som en informant upplevde. Hens värdighet och hens musikskap blev tyvärr ifrågasatt och inte sett som lika viktigt som hos vissa andra. Både Öhman (2007) och Foucault (1979) skriver om kampen mellan olika förutbestämda positioner som redan finns och att en individ tar del av dessa på ett ofrivilligt plan med väldigt lite makt att kunna

påverka dessa positioner. Kan detta eventuellt jämföras med hur positionerna ser ut på de olika utbildningarna? De har en viss stämpel och en individ kan bli ofrivilligt dömd utifrån den positionen och stämpeln. Det är något som en av informanterna upplevt, en exkludering utifrån utbildningen hen valde vilket kändes deprimerande, att inte känna sig som en del av skolan på det sättet.

Både Bartholdsson (2008), Nordenmark & Rosén (2008) och Thornberg (2006) skriver om normer och att det är när något eller någon som gör en avvikelse från normen som människor kan se det som en chans att få makt, ifrågasätta den avvikande parten och statusindelningar skapas. Det kanske inte alltid handlar om en avvikande part på Musikhögskolan, det kanske handlar mer om människors tänk kring färdigheter och musikerskapet. Då det redan är lätt att jämföra sig med andra när det kommer till musik, musiken kanske inte samarbetar med pedagogiken så som den borde. För en är som tidigare nämnt, där i olika syften och har gjort olika yrkesval. Eventuellt blir det lätt att det cirkulerar runt jämförelse när det handlar om musik. Utifrån vad resultatet visar gör folk ibland en snabb bedömning om ens musikalitet baserat på höga poäng, och finns det ett slags ”spelprovsfixering” som en av mina informanter säger. Kanske att det på ett eller annat sätt gör det, då det tenderar att handla om teknisk briljans och om en färdighet på sitt instrument.

6.3 Lärarens påverkan

Frågan om ifall vissa lärare på Musikhögskolan i Malmö är med och påverkar hierarkierna mellan utbildningarna på skolan har dykt upp och det spekulerades bland informanterna. Vissa informanter menade att genom att de själva har gått en viss utbildning med en viss status och jobbar nu som lärare inom den utbildningen kanske de applicerar den hierarkiska synen på musik och status på sina egna studenter, och på så sätt är delaktiga i att upprätthålla maktstrukturen. Om det är medvetet eller omedvetet kan varken jag eller informanterna svara på. Hansson (2012) skriver att det kan vara så att en människas integritet och värde kan bli ifrågasatt när en lärare favoriserar och särbehandlar. Detta hänger ihop med vad en informant upplevt, just särbehandling. Det kan också hänga ihop med vad en annan informant sa om en känsla av att det inte förväntades särskilt mycket av hen.

En av mina informanter sa att en kanske borde börja behandla de studerande på respektive utbildning på samma sätt, ge alla samma förutsättningar och möjligheter, vilket kan ses som viktig. En av informanterna nämner att som lärare kan en ha inflytande och tankar men det är inte alltid en får respons och det kan hänga ihop med vad Persson (1991) säger om lärarens position i skolsystemets hierarki. Läraren har många olika styrdokument att förhålla sig till så som skollag, läroplan och regler som kommer från skolverket och läraren kan då ibland ses endast som en lönearbetare för att hen är anställd för att utföra bestämda arbetsuppgifter som kommer från samhället och regeringen.

På Rand.org (n.d.) skrivs det om vad som påverkar en elevs skolgång och det är många olika faktorer som väger tungt, så som familj, vänner och självkänedom, men det som visat sig vara det som påverkar mest är just lärare. En av informanterna sa också att lärare har en viktig roll som förebild och har ett ansvar att behandla alla med samma värdighet.

Som en av mina informanter nämner så kan det handla om hur en lärare väljer att behandla elever och vilka metoder hen har för att skapa relationer och hur omtyckt hen vill vara. Vissa lärare kanske håller tillbaka när det kommer till att ställa krav och vill bara vara populär bland eleverna för att skapa goda relationer, som en av informanterna säger.

Chang m.fl. (2007) skriver om att en elevs sociala status påverkas av relationerna de har till varandra och hur relationen med läraren ser ut. Huruvida en elev är omtyckt eller inte kan komma från vad läraren faktiskt tycker om eleven, alltså att en elev tenderar att hålla med vad läraren tycker om en viss elev. Detta var någonting som en informant sa också att en elevs sociala position kan ta form beroende på om andra de väljer att hålla med läraren och styrka den positionen som ges till eleven.

En av informanterna pratar om att mycket av bestämmelserna om hur Musikhögskolan i Malmö styrs, kommer från staten och inte från själva musikhögskolan och på så vis, utifrån en informant resonemang, är det svårt för en lärare att ha inflytande när det gäller utbildningarna, för de har en viss uppgift att fylla som pedagog. En fråga som dykt upp under studiens gång och som passar in under denna rubrik är motivation och drivkraft. Något som två av mina informanter pratar om är just kraven som inte riktigt finns på en G-student, och då ur främst den

musikaliska aspekten. Det fanns en uppfattning om att det inte förväntades jättemycket av en och kraven att spela och visa upp sig fanns inte riktigt där. Eventuellt att detta har med motivation att göra. Det kanske kan ses som självklart på något sätt att det krävs motivation för att det ska bli ett gott resultat. Det är viktigt att en del av den motivationen kommer från ens lärare, då de faktiskt är pedagoger. Kernell (2002) menar att en lärare ska hjälpa till att hålla elevens kreativitet levande och att använda elevens erfarenheter i undervisningen och se till allas behov, så att undervisningen blir maximal. Det är viktigt att en lärare utnyttjar sin maktposition på ett demokratiskt och rättvist sätt.

Något som nämnts tidigare är om det kanske finns förutfattade tankar kring G-utbildningen. Kan detta vara en anledning till att det inte finns samma drivkraft? Som två av informanterna sa så upplevde de att det inte fanns särskilt höga förväntningar på dom och tyvärr kom detta från vissa lärare, enligt dessa informanter. En informant menar att klyftorna mellan utbildningarna kan skapas på grund av detta och att lärarna i vissa fall är med och upprätthåller dessa fördomar som finns, och på så vis fortsätter det att finnas hög respektive låg status. Eftersom fördomarna om hur det är på en viss utbildning redan finns där är det svårt att som student att försöka ändra på dessa synsätt om inte engagemanget hos vissa lärare finns där, vilket några av informanterna nämner och som jag på ett sätt kan hålla med om.

7. Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan jag utifrån mina informanternas svar konstatera att det är de musikaliska färdigheterna som *skapar* mycket av hierarkierna mellan utbildningarna på Musikhögskolan i Malmö och att samtliga informanter säger att hierarkierna finns. Det finns ett slags färdighetshierarki och att det för vissa handlar om spetskompetens och breddkompetens, vad är viktigast? Detta är något som är en av anledningarna till att det kan anses vara hierarkiskt mellan de olika utbildningarna, att det enligt vissa ses som bättre att ha spetskompetens än breddkompetens.

Något som informanterna menar och som är mycket angeläget att belysa är att bara för att en går en utbildning med hög status så betyder inte det att en är på ett speciellt sätt, att en tycker sig vara bättre eller finare än någon annan, det är inte det som min studie var ute efter att få fram eller visa på. Syftet var att försöka få en bättre förståelse och varför det ser ut som det gör med hierarkier mellan de olika utbildningarna på Musikhögskolan. Åsikterna delade sig när det diskuterades hur tydliga dessa hierarkier är och vad som är med och påverkar dem, vilket grundar sig i vad varje informant själv upplevt och vad de har för olika erfarenheter från Musikhögskolan. Det som också är med och *skapar* hierarkierna enligt informanterna har att göra med de förutfattade meningarna, normerna och de musikaliska färdigheterna. En kan säga att det lätt blir hierarkiskt när det har med poäng att göra, vissa kanske omedvetet dömer andra utifrån poäng och bokstaven på utbildningarna.

Studien visar också att hierarkierna *ser ut som de gör* på grund av bland annat lokaliseringen av själva byggnaden och vad folk har för olika uppfattningar när det gäller kompetens, vilket är viktigast? Spets eller bredd?

Motivation och drivkraft är två viktiga faktorer när det kommer till en elevs utveckling och det är väldigt betydelsefullt vad lärare har för roll i den sakfrågan. När det kommer till hur en lärare är med och *påverkar* så gör den det på ett eller annat sätt, enligt informanterna. Däremot på Musikhögskolan, så upplevde 4 av 5 att lärarna inte är med och påverkar hierarkierna.

Sitter det då i väggarna? Samtliga informanter kunde på ett eller annat sätt säga att det nog sitter lite i väggarna gällande hierarkier och status och att mycket handlar om just färdighet och att musicera och det har det gjort väldigt länge.

Litteraturen har hjälpt mig och stärkt resultatet då det jag läst om i tidigare forskning har gett mig bekräftelse på mina tidigare antaganden gällande skolkultur, makt, status och hierarkier och en lärares påverkan.

8. Vidare forskning

Hur kan en då vara med och bryta dessa mönster? Det som är viktigt är att en har en medvetenhet om hur situationer ser ut, ifall det finns en maktstruktur som är odemokratisk. Då denna studie har handlat om att försöka få en bättre förståelse för vad det är med som skapar hierarkier har inte den musikpedagogiska biten berörts så mycket. Detta är någonting som jag tänker kan vara en del i vidare forskning. Då musik i sig redan har en tendens att handla om jämförelse blir det kanske ännu en faktor kring hur hierarkier skapas. Det är då viktigt att en som lärare är med och förebygger att dessa strukturer skapas, prata om det i undervisningen och prata om vikten i att det inte alltid behöver handla om att vara bäst och prestera bäst. Vad handlar musik egentligen om? Ta fram kärnan i musiken och låta den fungera som verktyg för utveckling, låta den sammanföra grupper och skapa identiteter. Skapa en god stämning kring musiken där alla får ta del av den och ge alla samma förutsättningar.

Referenser

Abrams, D. & Hogg, M. G. (1990a). *An introduction to the social identity approach*. ID.

Abrams & Hogg, M.G. (Eds.), *Social identity theory* (s.1-9). New York: Harvester Wheatsheaf

Andersson, G. & Persson, A. (1999). *Närhet/distans, forskar/informant, forskning/undervisning – några avslutande reflektioner*. Artikel i "Mer än kalla fakta. Kvalitativ forskning i praktiken" (Katarina Sjöberg, red), Lund: Studentlitteratur

Bartholdsson, Å. (2008). *Den vänliga maktutövningens regim, om normalitet och makt i skolan*. Stockholm: Liber

Berg, G. (2006). *Skolkultur*. Göteborg: Förlagshuset Gothia

Bergem, T. (2000). *Läraren i etikens motljus*. Lund: Studentlitteratur

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber

Chang, L, Liu, H, Fung, K, Wang, Y, Wen, Z, Li, H och Farver, J. (2007). *The Mediating and Moderating Effects of Teacher Preference on the Relations between Students' Social Behaviors and Peer Acceptance*. Merrill-Palmer Quarterly, vol. 53, No.4 s.603-630 (2013-12-03)

Einarsson, C. (2003). *Lärares och elevers interaktion i klassrummet. Betydelsen av kön, ålder, ämne och klasstorlek samt lärarens uppfattningar om interaktionen*. Linköping: Doktorsavhandling Linköpings Universitet

Foucault, M. (1987). *Övervakning och Straff*. Lund: Arkiv

Garpelin, A. (1997). *Lektionen och livet*. Stockholm: Uppsala Universitet

Hargreaves, A. (1998). *Läraren i det postmoderna samhället*. Lund: Studentlitteratur

Hansson, S. (2012). *Den nödvändiga osäkerheten*. Karlstad: Doktorsavhandling Karlstad Universitet

Hogg, M. A. & Vaughan, G. N. (2005). *Social Psychology* (4th ed) Harlow: Pearson

Kernell, Lars- Åke (2002). *Att finna balans*. Lund: Studentlitteratur.

Kvale, S & Brinkman, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Lund: Studentlitteratur

Larsson. K. (2007). *Samtal, klassrumsklimat och elevers delaktighet*. Örebro: Doktorsavhandling Örebro Universitet

Nilsson, B. (1993) *Individ och Grupp: en introduktion till gruppsykologi*. Lund: Studentlitteratur

Nordenmark, L & Rosén, M, (2008). *Lika värde, lika villkor? Arbete mot diskriminering i förskola och skola*. Stockholm: Liber

Persson, A. (2003). *Skolkultur*. Lund: Studentlitteratur

Persson, A. (1994) *Skola och makt: om viljan till kunskap, beroendet av utbildning och tvånget av att gå i skolan*. Stockholm: Carlsson

Tajfel, H & Turner, J. (1979). *An intergrative theory of intergroup conflict*. England: University of Bristol

Thornberg. R. (2006). *Det sociala livet i skolan*. Stockholm: Liber

Trost, J. (2010). *Kvalitativa Intervjuer*, Studentlitteratur: Lund

Wyndhamn, A.K. (2013). *Tänka fritt, Tänka rätt*. Göteborg: Göteborgs Universitet

Öhman, M. (2007). *Kropp och makt i rörelse*. Örebro: Örebro Universitet.

Webbsidor:

http://ickevald.net/perherngren/Foucault_Makt_Disciplin_Per_Herngren.htm

<http://www.rand.org/education/projects/measuring-teacher-effectiveness/teachers-matter.html> hämtad: 21/11-14

Vetenskapsrådet, forskningsetiska principer. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>